

DEO OPTIMO MAX.
UNI ET TRINO,
VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,
CARDINALITIIS DISPUTATIONIBUS manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis vigesimâ-octavâ mensis Aprilis, anno Domini M. DCC. LVII.

M. LUDOVICO-PETRO LE HOC, Doctore Medico, Præside.

An à Variolarum inoculatione aër insalubris?

I.

LEMENTUM illud, quod terrestria extrinsecùs ambit corpora, illorumque intimos recessus penetrat, aër nuncupatur. Fluidum esse, gravem, elasticum, calore rarefieri, condensari frigore nosse novum non est. Mirum in modum hic ipse ad vitam & sanitatem conducit, quis enim illius beneficio, respirationem vitæ perennandæ admodum necessariam, exerceri nescit? In ventriculo etiamnum, mediante illo, feliciùs peragitur alimentorum digestio; cum iisdem nempè deglutitus, fibras tunicarum nerveas leniter vellicare valet & nisu elastico affrictum adaugere, ex quo necessarius ad ingestorum dissolutionem nascitur caloris gradus. Imò nostra hæcce assertio quotidianâ confirmatur observatione. Quos videlicet ruris, ubi aër purior vulgò habetur, vitam degentes perpetua ferè urgebat fames, eos, si rerum agendarum moles ad urbem coëgit, afficiunt stomachi gravitas, inappetentia, nausea, vomitus & nonnumquam morbi ex turgescente putri saburra. Eidem quoque tanquam accepta referri potest major

partium ſanguinis attritio, perfectior humorum elaboratio & confectarium functionis cujuſlibet exercitium. Nonne etenim particulas aëris ſanguini interjectas omni vi elaſticâ non defraudari verò ſimilius? Itaque duplici de causâ mox dicti ſequuntur optimi effectus. Nam 1°. elater nonniſi ægrè de ſtatu ſuo dimovetur & vi reſiſtit diſtendenti. 2°. Permiſſus ſibi reſilit, & diducit obvium quemque alium obicem minùs reſiſtentem. Prima ergò de cauſâ, in aëris particulas impulſæ ab arteriarum & cordis actione ſanguinis moleculæ quaſi prælo ſubjiciuntur & compreſſus aër ſtatim ac ſui elaterii jure potitur, reſilit & repellit viciniores in alias, haſque in ipſos vaſorum parietes. Perpetuo item applicitu optatam temperiem corpori inducit, hæc verò omnia ſolus præſtabit aër purus, liberè patens, exquiſitè temperatus, ac probè elaſticus. Intereſt ergò ut huic contrarius vitetur, præſertim miaſmatis aſperſus impuris, qualem eſſe eum, qui corpora inoculata alluit, teſtantur naturalium variolarum contagii vis, harumque & artificialium identitas.

II.

INFELICES heu! mortales. Quaſlibet aëris viciſſitudines experiuntur; nec diuturnè in eâdem conſiſtit temperie, frequentiùs nimirum peccat humiditate, ſiccitate, frigore & calore. Cujuſlibet utiquè intemperiei pravos effectus eruditè annotavit (a) Celeberrimus Boerhaavius; at quod humanæ gentis ſaluti noxium magis, miaſmata deleteriæ nonnumquam indolis ſecum ferre aërem nos docet immaniter ſæviens quandoque peſtis. Perfectè reſciebat illud Celſus, cùm monuerit (b) *vitandas auras paludum ac ſtagnorum.* Didicerat quoque Riverius, ut ex ipſius verbis conſtat. *Inſalubris aër qui è ſpecu quodam peſtilentiam auram recipit* (c). Sic fatur ipſe Boerhaavius (d), *Exhalationes, meteora, vapores aërem ità permutant, ut creet varios morbos minùs pendentes ex ipſa aëris indole, ejuſve dotibus, qualitatibuſque, quàm ex natura & efficacia admixti.* Hæc ſubindè in corpus intruſa, pro diverſa indole diverſas ſolidis fluidiſque labes inurunt. Plerumque tamen ſiccant & inflammant; ſiquidem vulgò febres ardentes, deliria, phrenitidem, puſtulas, carbunculos, parotides, aut lethales hæmorrhagias procreant. Diversâ quidem viâ ad ſanguinem devehuntur illa, vel cum alimentis ingeſta chylo miſcentur, vel inſpirationis tempore in pulmones adducta ſanguini affunduntur, vel in aëre volitantia per venas bibulas in omni ſuperficie corporis tùm interna tùm externa hiulcas reſorbentur. Undè confertim arterias ſubire poſſunt. Ad optimos proindè puri aëris effectus & teterrimam ſymptomatum ex ejuſdem corruptela naſcentium iliadem attendenti pateſcit, quàm nocivum ſeſe morbo vexatis epidemico aſſiſtentes præbere ſanos, ducereque aerem materia perſpirabili è pectore, totoque corporis habitu dimanante madidum; idque propter uberiora miaſmatum è corporibus non tantùm emortuis effluvia.

(a) Sect. 746. 47, 48, 49, 50 & 51. inſt. Med.

(b) Cap. II. quæ imbecillis. ſerv. ſint.

(c) Cap. XXV. de Aëre.

(d) Sect. 752. inſt. Med.

III.

QUOT & quanta ſummo numini referenda, ſi variolarum tyrannidi finem, aut modum imponeret! Quas tangit vultûs honos, puellæ non in perpetuo verſarentur mentis angore; & certior cordibus inſideret ſecuritas? Hiſce rebus proſpicientes multi, mitioremque fore hoſpitem hanc hydram ſperantes, eam adhucdum diſtantem & quaſi invitam accerſunt inſitionis operatione. An admittenda, an rejicienda, judicent alii, nos hanc ut varioloſo pure inquinetur humorum maſſa inſtitui affirmare tantùm audemus, utque res pro votis ſuccedat *, *operator in patientis ritè præparati ſummâ cute, vulnuſculum uno pollice longum infligit lanceolæ ope, in utriuſque bra-*

* Vid. Th. D. Mor. an. Pariſ. inoc.

chii parte media externa, ubi cauteria inurere solemne est, filum crassiusculum ex contortis lineamenti carpti staminibus conflatum, varioloso pure impregnatum immittitur. Hâc methodo, vesicantiumve ope pus in corpus intromissum, vel fermentum priùs existens movet & exsuscitat, vel vi propria subvertit humorum discrasiam. Verumtamen non statim ab ingressu suæ dat signa præsentiæ materies purulenta, hæc videlicet quasi sopita, ad septimum usque circiter diem per diversas corporis partes, sanguinem, ut ita dicam, fermentando circulatur. Tum, accensâ febre, orditur tragœdiam, ac velut agmine facto, apparent symptomata futuræ eruptionis, cujus initium vulgò dies decima, suppurationis autem terminus decima-sexta, vigesima exsiccationis, nunc verò celebratâ insitione, aërem inquinari & exindè variolas nasci naturales probare operæ pretium est.

I V.

VARIOLAS epidemicè grassari apud omnes ferè in confesso est, an tot enim & tantas strages ederet morbus hic, nisi aëris infectu propagaretur? Nonne contagii suspicionem menti induxerit imago excelsæ admodum mulieris, macie turpi torridæ, furiæ instar bicipitis, quatuor brachiis præditæ, sub qua depictis variolis Indiarum Incolæ ineptissima faciunt vota,* an immeritò ex miasmatum miscela nasci morbum suspicamur, qui lethalia infligit vulnera infantulis & senibus, quorum corpora ad inflammationem minùs apta videntur, in prioribus namque tenerior, & quasi mucosa observatur corporis compages, in posterioribus colluvies luxuriat serosa. Adhæc tyrannidem exercent variolæ independenter ab aëre sicco, humido, frigido & calido, nisi in hac ultima intemperie, majori inducta miasmatum divisione, intendatur contagium, quid plura? Ubi primùm in quibusdam terræ plagis inficitur aër, ægrotant corpora suscipiendo contagio magis commoda. Dein seminii viribus auctis, qui primùm firmiore solidorum texturâ & vegetâ sanguinis diathesi, telorum aciem effugerant, miserè plectuntur, sic ut de familia in familiam, imò pagatim serpere incipiat, incassùm heu! Jam in oppidi cancellos ingressum hunc hostem arcere molimur, quippè qui principum & magnatum corpora labefactet. An ullum autem variolas naturales inter & artificiales discrimen interest? Quatuor distincta in alterutrâ specie observantur tempora effervescentiæ, eruptionis, suppurationis & exsiccationis, eadem & sese produnt symptomata, non alienum ergò disjudicare ex artificialibus contrahi naturales, perindè ac pus naturalium in pixidicula servatum artificialibus natales præbere ferè perpetuum est. Nonne è ruptis abscessulis purulenta in aërem erumpunt miasmata, quæ itinere multiplici ad sanguinem delata, eum inficiunt. Contagionis verò ex insitione oriundæ exempla vicinior nobis suppeditat Anglia, quorum unum, aut alterum referre juvat.

* Thevenot, in Collectaneis Gallicè scriptis.

1°. Manduessedi, ubi nulla variolosæ luis erat suspicio, duobus solummodò inoculatis fratribus epidemicè grassatæ sunt variolæ (*a*).

2°. * Nuburgi urbis præfectus, ut simul & civium incolumitati, & securitati Medicorum consuleret, exulem fecit priùs admissam inoculationem. Adeò enim truculenter grassabatur naturalis variolarum morbus ex artificiali natus, ut effræno iræ impetu abrepti, cives novæ operationis patrocinantes trucidassent. Quorsùm spectat vicinorum ærumnas hîc subjicere? Non ita pridem Parisiis, (horret animus talia fari, adeò altè menti hæret popularium amor) plures non infimæ notæ tum viri, tum mulieres, quos hic nominatim allegare supervacaneum foret, non aliter variolas naturales dictas contraxere.

(*a*) Vid. Ep. D. Cantwel. pag. 20.

* *Newberry.*

V.

NE exiſtimes velim nobis in animo eſſe inoculationem impugnare, quæ quidem, ſi ſcriptis fides, patientibus modò ſanis, & ritè præparatis rarò infeſta. Ex hac noſtra theſi illud tantum conſequitur eam, nonniſi priùs adhibitâ majori cautelâ, fore celebrandam. Illâ enim in omnibus oppidi regionibus admiſſâ, tota varioloſis miaſmatis inquinabitur athmoſphæra; unde variolis naturalibus conflictari eos neceſſe eſt, qui nullâ præparatione prægreſſâ, ad ſuſcipiendum contagium fuerunt diſpoſiti. Unà proindè, quaſi fœdere facto, graſſabuntur utraque ſpecies, abundantiùs circumquaque diſpergetur ſeminium; tùm homines diuturnis morbis penè confectos, ſcorbutico fermento, venereo, ſcrophuloſo contaminatos afficiet varioloſa lues. Hincque libitinæ vectigales erunt, qui remediorum efficaciâ tot morborum vim ſuperaſſent. Quin imò in ſummum vitæ diſcrimen adducetur ipſe inoculatus, naturalis utpotè & artificialis morbi gladio confoſſus; quot oppugnare poſſit contagio ex inoculatione oriunda, docet calculus, quem in quartâ ſuæ theſeos (*a*) paragrapho inivit celeberrimus Medicus Pariſienſis D. de la Vigne. Plurimi verò intereſt ut arceatur morbus, qui, ut loqui amant inoculatores, decimam hominum partem enecat. Illud tamen non adeò certum, ut in Normannia obſervaverim ex quadricentis colonis juxtà maris littora variolarum morbo decumbentibus duos tantùm eſſe mortuos, quorum unus jampridem pectore laborabat. In ipſomet Pariſienſi Noſocomio, ubi major, quàm alibi, aëris inquinatio, vix ſeptem, inter ducentos variolis afflictos, fatis cedunt, quod ex Medicorum ejuſdem Noſocomii & peculiari mea, dum ægrotantium inviſui ſedulò adeſſem, obſervatione conſtat; undè concludere pronum eſt, non tam ex ſua, quàm ex adjunctæ cujuſcumque aliûs epidemiæ natura, vel ex minùs accurata curandi methodo, lethales eſſe variolas in noſtris præſertim temperatis regionibus (*b*). Verùm, ſi nimius abripiat inoculationis amor, eligendus locus longè à civium turba diſtans, in quo Noſocomium extruatur pauperibus inferendis dicatum, dum in villis ſuis hanc patientur operationem Magnates, aliique ditiſſimi cives. His omnibus perſpectis concludimus.

(*a*) *An inoculare nefas?*

(*b*) Non enim nimis denſata frigore cutis, ut in plagis ſeptentrionalibus, puſtularum eruptioni obſtat, nec perindè ac in meridionalibus, æſtu nimio exagitati humores flammam concipiunt, neque ideò in puttilaginem citò vertuntur.

Ergò à Variolarum inoculatione aër inſalubris.

Proponebat Pariſiis MARINUS-JACOBUS-CLARUS ROBERT, Cadomenſis, Univerſitatis Cadomenſis Doctor, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Pariſienſis Baccalaureus, Theſeos Author, A. R. S. H. 1757,

A SEXTA AD MERIDIEM.

Typis Viduæ QUILLAU, Univerſitatis & Facultatis Med. Typographi, 1757.